

רפואה משלימה/רפואה אלטרנטיבית ואלרגיה

אנו מצויים בתחילת המאה ה-21 – אי אפשר להתעלם מהחשיפה ההולכת וגדלה של הציבור לרפואה אלטרנטיבית. חשיפה זו מתרחשת לא מעט גם בתחום של המחלות אלרגיות. עקב שכיחותם של המחלות האלרגיות, רב גוניותם וההכרות השטחית של מטפלים קונבנציונליים עם הנושא יש הנוטים לראות במחלות אלרגיות שדה טבעי לרפואה אלטרנטיבית. לדידי, עובדה זו גם מובנת וגם מפתיעה. למה מפתיעה? אלרגיה היא אחת התופעות היותר מוגדרות יותר מובנות, ויותר נחקרות בין המחלות. יתר על כן לאבחנה של תופעות אלרגיות יש כלים אבחנתיים, קליניים ומעבדתיים מאד מוגדרים ומדויקים. לעומת זאת רפואה אלטרנטיבית מתאפיינת בהפך הגמור. תחום הרפואה האלטרנטיבית הרבה פחות מוגדר ובודאי פחות מדויק ומעל לכל הדיסציפלינה מתעלמת מכלים אבחנתיים מדעיים. כאן המקום להזכיר כי תחת הגג של המונח רפואה אלטרנטיבית חוסים דיסציפלינות שונות אחת מהשניה במידה רבה. מה א"כ המכנה המשותף?

מה אם כן המכנה המשותף לרפואה אלטרנטיבית? נראה שהמכנה המשותף הרחב ביותר לענפי הרפואה אלטרנטיבית לסוגיה הוא העדר הביסוס העובדתי ליעילותה. נכון, כי ההוכחות ליעילות טיפולים ברפואה הקונבנציונלית כרוכים בעבודה סיופית. השיטה השלטת היא "שיטת האורות של הגשש החיור". מה היא שיטה זו. "כאשר רואים בחושך שני אורות כיצד נדע אם מדובר במשאית או בשני אופנועים?" "עוברים באמצע" "אם עברת, אופנועים.....". ברפואה פשוט עוברים בזהירות, בצורה מבוקרת על מנת ללמוד כיצד לזהות מראש אם מדובר במשאית או בזוג אופנועים. לימוד זה מייגע, לפעמים אפור ולוקח זמן. לא פלא שמחפשים קיצורי דרך.

למעשה, בניגוד לדעה המקובלת נעשו לא מעט עבודות מחקר מבוקרות בשטחים שונים של הרפואה האלטרנטיבית. עד היום לא הושגה הוכחה ליעילות איזו מהן. למעשה גם לא יתכן שתושג הוכחה כזו. כי בו ברגע שסוג טיפולי עומד בקריטריונים המדעיים ומוכיח יעילות מיד יוצא מגדר רפואה משלימה או רפואה אלטרנטיבית ומועבר לתחום של רפואה קונבנציונלית. לאור ההבנה הזו נראה כי אין שני תחומים מנוגדים יותר מאשר "אלרגיה" ורפואה אלטרנטיבית. רק להמחשה טיפול חיסוני שהנו מיצג של אלרגיה מתבסס על מתן מינונים הולכים של החומר האלרגני ע"מ לחולל שינוי במערך החיסוני ובאופי התגובה של המטופל. ההגיון מאחורי גישה זו הנו מדעי – כמה שיותר חומר מוזרק יש יותר השפעה על מערכת החיסון והתוצאה יותר העמידות של המערכת לחומר האלרגני. לעומת זאת ההומיאופתיה, שהנה לצורך העניין מייצג בולט של רפואה אלטרנטיבית משתמש במהולים כל כך גדולים, ז"א בחומר כל כך מדולל, עד ש"בתרופה" שמקבל החולה יש רק "זיכרון" של החומר. מה הכוונה ב"זיכרון" של החומר, דבר זה לא מוגדר ומעולם לא הודגם בצורה מדעית. אולם חישוב פשוט מראה שלא יתכן שיש אפילו מולקולה אחת בחומר המוזרק או ניתן למטופל.

דוגמה נוספת – אלרגיה מסוגלת לאבחן רק גורמים פרטניים ומאד מוגדרים. הרופא האלרגולוג "מואשם" לא אחת כי אומר לחולים כי "לא מדובר באלרגיה" או כי "לא ניתן להוכיח כי מדובר באלרגיה" בעוד שהמטפל האלטרנטיבי "מצליח" לאבחן הכל, וזאת אף בלא צורך להסתמך על מעבדה או הדמיה, רק מתוך שיחה.....

לאחר כל זאת, למה אם כן אמרתי כי העובדה שחולים אלרגיים פונים לרפואה אלטרנטיבית היא מובנת. ושוב הקדמה קטנה. אם אכן רפואה אלטרנטיבית מתאפיינת בכך שלא הוכחה מעולם מה מקור הסיפורים על ההצלחות? ישנן מחלות רבות להן "אופי גליל". אמר לי פעם מכונאי "דר' מכונית זה לא בן אדם, היא לא מתקנת את עצמה לבד". מחלות מחמירות ונסוגות גם עצמונית, ז"א ללא טיפול. לכולם מוכרות תופעות של כאבי גב הנעלמים רק ע"מ לחזור לאחזקת תקופה. אם ניקח ונעקוב אחר אדם הסובל מכאבי גב. המסלול שלו כולל פניה לרופא משפחה, אורתופד, פיזיותרפיה ועוד. אם עדיין לא השיג מזור יפנה לרפואה אלטרנטיבית. מובן מאליו, כי חלק מאלו יגיע למטפל האלטרנטיבי בשיא המחלה, שיא הסבל אשר לאחרי יוש צפויה ממילא הקלה. והנה לכם הצלחה יפה. במחלות אלרגיות הדבר עוד יותר בולט.

חלק ניכר של המחלות הנן עונתיות ותלויות בחשיפה למחולל אלרגיה זה או אחר הקיים לאורך תקופה נתונה. אם פונים לרפואה האלטרנטיבית קרוב לשיא המחלה – יש סיכויי הצלחה מצוינים. עוד דוגמה להצלחה, אסתמה של תינוקות (פרק 5) הנה תופעה מוגבלת בגיל וחולפת ברוב המקרים, לא לפני שגורמת להורים (במיוחד של ילד ראשון) סבל והוצאות רבות. לא מעטים מההורים פונים בשלב זה או אחר לרפואה אלטרנטיבית, הרי לכם עוד נושא עם הצלחה כמעט מובטחת. כאשר באים למדוד "הצלחות" אלו בכלים מדעיים, כדוגמת "שיטת האורות של הגשש", אבל עם השוואה לקבוצת ביקורת, הצלחות אלו נמוגות. מהלך אופייני בטיפולים אלטרנטיביים קורה כאשר חולים מספרים כי "בעבר כאשר הייתה לי תופעה כזו והתייאשתי מרפואה קונבנציונלית עזר לי....., אולם הפעם הלכתי אליו ולא נעזרתי" הסיבה ברורה, בפעם קודמת הלך בשיא המחלה ומשם הגל רק השתפר, הפעם פנה בתחילת הסימפטומים ואלו הלכו והחריפו. באנלוגיה אם בפעם הקודמת האורות יצגו שני אופנועים, יתכן שהפעם הם ייצגו משאית, אלא אם כן נמצא את השיטה להבדיל ביניהן.

עוד דרך ללמוד על הנושא היא לראות כמה יש ללמוד על מנת לשלוט בו. הנה דוגמה מהחיים. פעם בדקתי בחור כבן 23 אשר ספר לי כי הלך ללמוד רפואה משלימה. שאלתיו למה לא פנית ללימודי רפואה? והוא השיב, ראשית לא היו לי נתונים להתקבל. שנית רפואה קונבנציונלית דורשת שבע שנות לימוד, 5 שנות התמחות ועוד שלוש שנות תת התמחות ע"מ להיות מומחה לתחום אחד. כאן, בלימודי רפואה משלימה, הנני נהיה מומחה לתחומים רבים בתוך שלוש שנות לימוד במקום 15 שנות השקעה. משהו במשוואה זו בכ"ז לא מובן, כיצד יכול אדם בעל נתונים פחותים להגיע למומחיות כה רחבה בחמישית הזמן מהדרוש לעמיתו היותר מוכשר?.....
כאשר כתבתי פרק זה לראשונה חשבתי שאולי היתי בוטה ואז לקראת דיון בTV בנושא קראתי את הקטע הבא

acquisition of knowledge in medicine. In 1846, John Forbes compared homoeopathy and allopathy, mostly informally, but also with a few shrewd experiments.² He found the results of homoeopathy for certain ailments as good as those of his own treatments. Because he considered the theory of increased potency by greater dilutions "an outrage to human reason", and therefore any effect of homoeopathy impossible, he proposed that his findings should lead to introspection about the effectiveness of the allopathic medicine of his time.²

ובכן דר' גון פורבס הבין זאת לפני 160 שנה!!!

מה בכ"ז לדעתי מקומה של רפואה משלימה. לדעתי מקומה אינה בנושא המדעי או הרפואי אלא יותר בתחום המיסטיקה והלא מובן? לא מעטים הרבנים והמופלאים עליהם יש סיפורים ניסים והצלחות למכביר, ומי אני שאחווה דעה על כך, קטונתי. אני רק מאחל לכל מי שפונה למזור בתחום זה שתמיד יהיה לו המזל והאורות שביניהן הוא מנסה לעבור אכן יהיו זוג אופנועים...